

sebel. Chegl'èn igl partenaris principals: ewz, Minergie CH, la scol'ota tecnica ibw a Coira ed Uffer SA. Dasperas'èn anc integradas 17 diversas firmas tgi on da far ensatge cun energieia an connex cun biagier, tgi'èn activas davent da dumondas d'isolaziun anfignen tar las storas.

Treis referats

Ed an connex cun igl «de digl suglegl» tgi ins less tenor James Cristallo, magnafatschenta tar «biagier ed energieia», instituziunalisar e repeter mintg'on, èn stos sonda passada divers referats. E chels referats'èn nias purschias eneda igl avantmezde ed eneda siva mezde. Ed igl tema general era «Infurmaziuns interessantas sur dad energieia e termica digl suglegl». E las infurmaziuns'èn neidas da treis divers referents ed or da diversa optica. Eneda è igl tema dalla fotovoltaica an general. Cò'ò en represchentant dalla firma «Hassler energieia alternativa» musso tge pussebladads tgi ins'ò oz ed agl futur cun la fotovoltaica, resp. cun l'energieia solara.

An en sagond referat'ò en reprechentant digl ewz infurmo quant tgi vign oz promovia er finanzialmaintg, schi ins fò ena installaziun fotovoltaica u solara, tgi tgi paia quant e scu tgi ins vign indemniso schi ins produtgescha p.ex. energieia solara segl tetg dad ena tgesa u dad ena clavadeira.

Igl terz referat antras l'interpresa Uffer SA'ò lia mussar schi renda ansomma da far sanaziuns d'efficienza d'energieia tar bietgs vigls. Ed igl ampren «de digl suglegl» è nia saro cun las experientschas dad en possessour dad ena tgesa minergieia-P, damais ena tgesa tgi dovra quasi nigra energieia estra e vign or principalmaintg cun igl tgod digl suglegl.

Treis pussebladads

Silvio Koller dall'interpresa «Hassler energia alternativa»'ò musso tge pussebladads tg'ins'ò cun la fotovoltaica, vot deir da nizigier la forza digl suglegl. Chegl'è eneda cun en indrez per recepeir l'energieia solara, midar chella an caleira e duvrar per scaldar se l'ava. E l'ava tgoda ins so duvrar per tot chegl' tgi dovra ava tgoda ainten en tigneirtgesa tgi vign sur en boiler: lavar giu, bogn/duscha ed evtl. er per scaldar. E sch'ins'ò ava tgoda avonda ins so per exaimpel er duvrar chell'ava directamaintg per la maschina da lavar giu u per



La tgesa da minergieia-P dalla famiglia Farrér Capeder a Savognin.

la maschina da lavar, sainza tgi chella vegia da scaldar se sezza l'ava.

Ena sagonda pussebladad da nizigier igl tgod digl suglegl è da far ordlonder forza electrica. Chella ins so duvrar per sasez per la gleich ed apparats pi pitschens e schi ins'ò ena pi gronda surfatscha da penels solars e cotras ena pi gronda produczion ins so er spisgintar igl current electric ainten la reit dalla ovra electrica locala e vign indemniso persiva. L'ovra electrica è per lescha (KEV) oblieida da surpiglier igl current. En terz adiever digl suglegl è da nizigier igl suglegl an moda passiva, vot deir da lascher scaldar tras las fanestras ed uscheia tigneir igl tgod cun ena buna isolaziun aint igl bietg.

Dalla posiziun planetara è la Svizra predestinada per indrezs solars. Pertge d'anviern è igl suglegl bass e scolda bagn cunter las fanestras tgi ins so drizzar tenor igl suglegl e da stad è igl suglegl ot, uscheia tgi en bietg vign betg scaldo mengia fitg antras igl suglegl. E regiuns muntagnardas'èn miglras per nizigier la forza solara. Concret è la prestaziun cun la madema surfascha da penels solars per 16% pi ota a Coira tgi a Turitg ed a Son Murezza zont per 33% pi ota.

Er per la montascha digl indrez solar segl tegl dattigl divers systems. Integro directamaintg aint igl tetg, strubo sen en tetg existent u p.ex. sen en tetg plat sen purtaders. Ed er tigls penels dattigl divers systems cun daple u pi paca prestaziun ed en prietsch correspondent.

Silvio Koller'ò er menziuno tgi tar igls indrezs solars seigl uscheia, tgi els portan da mezde la pi gronda produczion ed i fiss bung da reparteir chella migler sur igl antier de cun luier correspondentamaintg igl penels solars.

Schi ensatgi s'interessescha per en indrez solar, alloura stoptga el metter tschertas prioritads tranter spargner energieia e la rentabilitad. Ins stoptga vurdar tge investziuns tgi ins seia pront da far ed examinar tge pussebladads tecnicas tgi ins vegia. Per en indrez solar vign do ena garanzeia da 25 onns e tgi el porta l'ò anc 85% dalla prestaziun.

En bel potenzial da spargn

Linus Felder digl ewz'ò musso an sias infurmaziuns agl cass concret scu tgi funcziuness tar ena tgesa dad ena famiglia. Igl antier basigns annual d'energieia an Svizra seia 60 mia. kWh. Per saveir satisfar a chel basigns cun energieia solara duvressigl ena surfatscha cun

La 13ava tgesa passiva agl Grischun

Quasi scu resumaziun digls referats digl ampren «de digl seglegl» a Savognin, è en possessour dad ena tgesa cun standard d'energieia minergieia-P infurmo igls interessents sur dallas sias experientschas fatgas igls davos onns. Gl'è chegl' Adrian Farrér tgi'ò biagia cun la sia famiglia ena tgesa passiva.

Antras lour indrez solar segl tetg all'antrada dalla garascha scoldan els en boiler da 700 l. Chell'ava dovran els per tot chegl' tgi ins dovra ava tgoda. Digl meis da mars anfignen igl davos november vignan els tras angal cun la forza digl suglegl, sainza gidar siva cun electric. Cotras spargnan els 1500 kWh ad onn. Per chel indrez vegian els survagnia 2000.– fr sustign digl cantun e 1200.– fr. dalla confederaziun. Scaldo vign tar els cun igl tgod digl suglegl tgi dat tras las fanestras. 100 – 150 gedas ad onn geidan els siva cun ena pitschna pegna da lenna. La mesadad digl tgod vo directamaintg ainten la stanza e l'otra mesadad vign duvrada per igl scaldamaint digl palantschia. Ena ventilaziun procura per ena bunga angulivaziun dall'aria.

Ossa'ò la famiglia Farrér Capeder decidia dad installar anc en indrez solar segl tetg cun ulteriours 38 m² surfatscha. Igl costs persiva'èn 45 000.– fr. e da chels surpeglia igl ewz 30 000.– fr. Resta per els costs da 15 000.– fr. Cun la vendita digl current agl ewz tenor igls prietschs actuals vignan els da far en retgav annual da bung 500.– fr. Tenor la calculaziun gessigl ca. 26 onns anfignen tgi igl antier indrez è amortiso.

penels da 450 km². Ena tgesa dad ena famiglia dovra ad onn per scaldar ca. 2500 kWh, 1300 kWh per l'ava tgoda e 3000 kWh anc per igls apparats electrici. Igl ewz scu ovra electrica sustigna indrezs d'energieia alternativs. Uscheia er indrezs solars. Per m² surfascha dattigl en sustign da promoziun da 300.– fr. ad onn. La produczion